

Mariëtte Middelbeek

DE BRIEF VAN

Tante Rosy

roman

BOEKWINKEL

Als Stefanie het boekwinkeltje van haar tante erft, wil ze er het liefst zo snel mogelijk weer van af. Maar dan wordt ze een bijzonder liefdesverhaal in getrokken...

De brief van tante Rosy

Mariëtte Middelbeek

DE BRIEF VAN

*Tante
Rosy*

Roman

INKIJKEXEMPLAAR

Proloog

ZE HAD NOOIT GEWETEN DAT VUUR ZOVEEL LAWAAI maakte. De hitte die haar huid verschroeide, ja, en de rook die diep in haar longen drong – maar het geluid? Het raasde en bulderde en kraakte en siste en ze wist zeker dat als ze dit zou overleven, ze die geluiden nooit meer uit haar hoofd zou krijgen. Áls ze dit overleefde...

Ze wist niet hoelang ze hier nu zat. Het kon vijf minuten zijn of een uur, of nog langer. Een felle lichtflits en toen die knal en daarna was het vuur er ineens geweest, als een bal die door de lucht schoot en je vol in je gezicht raakte. En ze wilde alleen maar voer voor de kippen pakken. Was het een Duitse bom? Een granaat? Ze had niets gehoord of gezien – geen soldaten, geen colonne. Terwijl ze er altijd zo op bedacht was. Nu de Canadezen, Engelsen en Amerikanen zij aan zij met de Fransen en Polen tegen de Duitsers vochten, was de oorlog dichterbij dan ooit in de afgelopen vierenhalf jaar het geval was geweest. Meer dan vaag gerommel in de verte, meer dan oproepen voor tewerkstellingen in Duitse kampen, meer dan de twee onbekende mannen die een week in hun schuur – de schuur die nu om haar heen uitbrandde – ondergedoken hadden gezeten, meer dan ooit voelde het alsof ze in oorlog waren. En dat terwijl ze het al bijna hadden gevierd, de bevrijding. Die had zo dichtbij geleken, maar was nu verder weg dan ooit.

Maar het was niet alleen maar slecht nieuws. In illegale

krantjes had vader gelezen dat de Schelde was bevrijd, moeder had in het dorp opgevangen dat de Duitsers als bange honden waren afgedropen. Antwerpen was in geallieerde handen, was er op Radio Oranje verteld. Het waren mooie berichten, maar ze durfde het niet te geloven. Ze hadden de gevechten gehoord, dagenlang, nachtenlang. Het eindeloze geratel van de geweren, het gedreun van... ja, van wat? Ze wist het niet, maar 's avonds was de hemel oranje verlicht van de vlammen en de explosies. Als ze haar ogen sloot, zag ze het nog voor zich. En ze kon niets anders doen dan hopen dat het snel voorbij zou zijn. Dat de geallieerde soldaten zouden winnen. En dat haar broer Willem zou terugkeren.

Met donderend geweld viel een dwarsbalk naar beneden. Ze gilte en rolde opzij, weg bij het brandende hout. Hijgend bleef ze liggen, maar het naar binnen zuigen van lucht bracht de hitte in haar longen. Ze dwong zichzelf zo oppervlakkig mogelijk te ademen, wat niet makkelijk was nu de paniek haar overnam en de zuurstof steeds verder uit de ruimte werd geperst. Ze verbeelde zich dat ze stemmen hoorde, maar het enige geluid dat echt klonk, was de storm van vuur. Ze gilte toen een vlam aan de mouw van haar jas likte. De jas waarop ze vandaag nog had gemopperd. Moeder had zo goed en zo kwaad als het ging geprobeerd de gaten te dichten, maar de lapmiddelen vormden geen partij voor de ijzige novemberwind die het platte Zeeuwse land teisterde. Met bevroren ledematen was ze de naar de schuur gelopen, verlangend naar de huiskamer waar het, nu het hout zo schaars was, ook niet warm was, maar in elk geval beter dan buiten. Ze vervloekte zichzelf. Warmte had ze verlangd. Warmte had ze gekregen.

Snel trok ze haar arm weg en kroop nog verder in elkaar.

Rolde zich op tot een bal. Ze was hier opgegroeid, kende elk hoekje van het erf en van de boerderij. Elk hoekje van de schuur ook. Ze wist dat als je hard duwde, er een plank losliet waardoor je naar buiten kon. Maar daar stond nu een hooibaal voor die zo droog was dat hij meteen vlam had gevat. Ze had geprobeerd weg te komen via de deur, maar die was gebarricadeerd door een brandende plafondbalk. Toen had ze alleen nog maar kunnen gillen, tot zelfs dat geluid verstomd was.

Plotseling spitste ze haar oren. Er klonk een bonk, zacht door het lawaai van het vuur maar onmiskenbaar. Was daar iemand? Ze deed haar mond open, maar de hete lucht drong meteen naar binnen en ze sloot hem verschrikt weer. Beschermde hem met de mouw van haar jas. Ze schoof over de vloer, kroop een stukje, maar waar moest ze naartoe? De oude werkbank vatte vlam, ze zag het recht voor haar ogen gebeuren. In paniek kroop ze achteruit, maar het stro brandde ook al. Het vuur was overal, omringde haar. Won terrein. Ze bewoog, maar ze kon geen kant op. Haar hart bonsde, zweet gutste van haar voorhoofd. Ze zou sterven, hier, vandaag. Levend verbranden. Ze schudde wild met haar hoofd. 'Nee!' riep ze, maar het enige wat er gebeurde, was dat ze nog meer rook naar binnen zoog. 'Nee!'

Weer die bons. Wat was het? Voetstappen? Nee, dat kon niet. Maar toch... Ze stond zichzelf de fantasie toe, omdat het beter was dan de paniek die haar overnam. Voetstappen, ja. Iemand kwam naar haar toe. De vlammen hadden niet al het terrein gewonnen, er was vast nog een manier. Er móést een manier zijn. Was het Willem? Ze verbeelde zich dat ze de stem van haar broer hoorde. Hij was anderhalf jaar jonger dan zij, net zeventien geworden, maar de laatste maanden stond er ineens een man voor haar. Hij was groot en fysiek sterk en

klaar om te vechten, maar vader en moeder hadden het hem verboden. Tot het front dichtbij was en hij gewoon was vertrokken. 'Ik moet', had hij tegen vader en moeder gezegd. 'Ik moet iets doen.' Uiteindelijk hadden ze geknikt en hij vertrok in de nacht, met Jaco en Peter. Drie jongens met niets dan een rugzak. Een fiets hadden ze allang niet meer.

'Willem?' Zijn naam kwam eruit als een kreun. Geen antwoord, wel een nieuwe bons. Het vuur zette nog een tandje bij. Schoof op richting haar voet, won een halve meter. Ze trok haar heen verder onder zich. 'Willem?'

Maar hij was er niet, natuurlijk niet. Er was niemand. Alleen de vlammen. Ze keek ernaar en dacht aan de zomers, de vuren op het land, de vreugde. Begonnen als vriend en nu zouden de vlammen haar vijand worden. Haar overwinnaars. Haar dood. Ze hadden haar zuurstof afgepakt, nu begonnen ze aan haar lichaam. Het gebons was er niet meer, als het er al was geweest. Adem kreeg ze niet. Ze begon op te geven. Leverde zichzelf over aan de vlammen. Ze kon niet anders.

Het was niet eens onprettig. Ze staakte haar verzet en liet zich meesleuren in het donker dat de hele tijd al aan haar trok. Het ging rustiger dan ze had gedacht, vrediger. Alsof de vlammen haar omarmden nu ze zich eraan overgaf. Ze sloot haar ogen. Raar wat voor gedachten je hersenen je voorschotelden op een moment als dit. Ze zag zichzelf, rennend door een veld, ze droeg een witte jurk. Er waren geen vlammen, er was alleen de zon. Ze lachte en ze zong. Automatisch plooiden haar lippen zich in een glimlach en toen gleed ze, heel langzaam, de duisternis in.

Ze wist niet hoelang het had geduurd, maar iets duwde haar terug. Er klonk tumult, geschreeuw. Ze werd wakker, opende

toch weer haar ogen. De hitte was erger geworden, de vlammen wonnen nog altijd terrein. Maar nu had ze het zich niet verbeeld. Er was een stem, iemand riep en klopte en bonkte. 'Hier!' riep ze, maar het woord kwam zo zwak en zacht haar mond uit dat ze niet eens wist of ze wel geluid maakte. Ze had geen kracht meer om te roepen. Haar mond was zo droog dat haar tong er als een nutteloze hoop zand in lag. Ze had het gevoel dat ze stikte, of al gestikt was.

Gebonk kwam dichterbij. Waren het voetstappen? Ze richtte zich op maar viel meteen weer neer, haar hoofd werd bevangen door duizelingen die haar in een draaikolk meesleurden. 'Help...' zei ze, maar deze keer wist ze zeker dat ze niets dan wat gefluister voortbracht. Met een luid geraas stortte een deel van het dak in. Ze wist niet of ze was geraakt, haar huid voelde geen pijn meer. Het was te laat. Opnieuw verzette ze zich niet tegen de draaikolk, het duister voelde weer als een warme deken waarin ze wilde verdwijnen. Ze kon niet meer vechten voor wat lucht, het was alsof haar binnenkant was verschroeid. Het gebonk naderde, maar het was ook goed mogelijk dat haar verbeelding haar de geluiden voorschotelde. Een nieuwe zee van vuur kwam op haar af toen er weer iets instortte – nog een deel van het dak? Een hele muur? Haar lichaam vocht maar gaf tegelijkertijd op. Ze probeerde haar ogen te openen, maar het lukte niet meer. Voor haar mond gold hetzelfde. De deken werd strakker en warmer en voelde zoveel aangener dan de razende vlammen en de verzengende hitte. Kom maar, dacht ze. Neem me mee. Alles beter dan hier te blijven. Het duister lonkte.

Een stem bracht haar terug. Hij was vlakbij. Plotseling voelde ze hoe sterke armen haar optilden alsof ze niets woog.

Het was Willem niet. Engelse woorden bereikten haar oren, maar ze verstond ze niet. Het donker bleef aan haar trekken, ze moest moeite doen om haar ogen te openen. De armen klemden zich nog strakker om haar ranke lichaam. Er werd iets op haar mond gelegd dat koud en nat was en ze hoestte. Haar keel was rauw en ze proefde de rook nog. Uiteindelijk kreeg ze haar ogen open, maar ze sloot ze meteen weer. Het licht deed pijn alsof er een mes in haar ogen werd geduwd. Ze kneep haar ogen weer dicht, maar dwong zichzelf te knipperen. Het donker verdween, grijs daglicht drong haar ogen binnen, ze sloot ze weer. Iemand schreeuwde, iemand anders hilde. Ze hapte naar adem, maar haar longen leken te zijn afgesloten. Ze hapte opnieuw en opnieuw en toen verdween de natte doek en vond een heel klein beetje lucht z'n weg naar haar longen. En toen opende ze haar ogen eindelijk echt en ontmoette de mooiste blauwe ogen die ze ooit had gezien. *'I've got you'*, zei een stem dicht bij haar oor. *'You're safe now.'*

Hoofdstuk 1

‘NEE. NEE. NEE, HONDERD PROCENT NEE!’ VOL AFSCHUW boog ik me voorover om de foto op het scherm van Samira’s telefoon nog wat beter te bestuderen. ‘Waar kijk ik überhaupt naar?’

‘Geen idee’, grinnikte mijn collega, die haar telefoonscherm draaide om het perspectief te wijzigen, maar het screenshot dat ze had gemaakt tijdens een avondje tinderen werd er niet veel duidelijker op. ‘Een arm?’ gokte ze. ‘Hoop ik?’

Ik knipperde een paar keer en huiverde. ‘Ga eens verder’, zei ik. Ik vond het heerlijk om de hoogtepunten van Samira’s Tinder-avonturen te beoordelen, zeker omdat we over vijf minuten moesten aanschuiven voor een marathonpresentatie waarvoor geen van ons veel enthousiasme kon opbrengen.

‘Veel huisdieren’, oordeelde ik toen ze verder scrolde door de profielfoto’s die het screenshotten waard waren geweest. ‘O, wacht, die is wel leuk.’

‘Ja, dat vond ik ook.’ Samira hield haar duim stil en ik bewoog mijn gezicht dichter naar het scherm om de stevig gespijerde man met een baardje van één dag en een klein glimlachje beter te bekijken.

‘Ja hè?’ Ze glunderde. ‘Met hem heb ik gisteren een tijdje zitten chatten.’

‘O, vertel!’ zei ik, maar helaas kwam het niet zover, want op dat moment stapte Richard de vergaderzaal binnen met onder

zijn arm een stapel papieren waarvan ik al wist dat hij er niet één keer in zou kijken. Richard liep namelijk heel vaak met papieren waar hij niet naar keek.

Hij schraapte zijn keel en keek gewichtig de zaal rond. Voor de gelegenheid waren we bij elkaar geroepen in de ruimte met, zoals dat heette, de auditoriumopstelling, waardoor wij nu het publiek waren en mijn baas blijkbaar de theaterartiest van dienst. Het was niet eens zo ver bezijden de waarheid.

Richard begon te praten en in mijn hoofd kwam de gedachte op dat er een moment bestaat waarop mannen zich niet meer moeten wagen aan overhemden met een gebloemde kraag. Richard leek helaas te vinden dat zo'n overhemd hem een frivool randje gaf, iets wat hij in het dagelijks leven volledig ontbeerde. Althans, ik had hem er nooit op kunnen betrappen en ik werkte toch al ruim twee jaar voor hem. Het was dat Facebook me onlangs had herinnerd aan dat feit, anders had ik gezworen dat het het tienvoudige moest zijn – wat dan ook weer vreemd was, want ik was pas vierendertig. Ik zocht oogcontact met Samira, maar zij leek aantekeningen van de presentatie te maken in een wit opschrijfboek. Ik wist vrij zeker dat ze geen aantekeningen maakte, maar het zag er geloofwaardig uit. Ik overwoog haar per app te vragen om meer van die Tinder-hoogtepunten met me te delen, maar ik was bang dat ik mijn lachen niet zou kunnen inhouden.

Richard klikte nu met toenemende energie door zijn slides heen. De *monthly heads-up* heette deze vergadering tegenwoordig, nadat die eerst gewoon als 'update' door het leven was gegaan. Eggemans' Egotrip, zo noemden Samira en ik de ruim twee uur dat we moesten luisteren naar de prestaties van Richard Eggemans, van Eggemans Juridisch Advies & Advocaten. We

waren pas een halfuur onderweg.

Ik liet mijn hersenen langzaam afscheid nemen van de situatie, terwijl mijn gezicht netjes bleef doen alsof ik er nog bij was. Richard had het over zijn helikopterview, sowieso een van zijn favoriete woorden, vast omdat hij zelf nooit veel interesse had voor de details van wat zijn personeel deed. Hoewel 'helikopterview' wat mij betreft in de top tien van vreselijke kantoorwoorden thuishoorde, deed ik nu in gedachten alsof ik daadwerkelijk in die helikopter van hem zat. Ik had nooit in een helikopter gezeten, maar ik kon me voorstellen dat het er een herrie was en dat alles wat van dichtbij nog groot – en misschien wel belangrijk – had geleken, in rap tempo klein en onbeduidend werd. Een beetje zoals de successen in Richards powerpoint. Van bovenaf is alles overzichtelijk. Klein en recht en zonder details die toch maar afleiden.

Alsof hij aanvoelde dat mijn gedachten inmiddels ver waren afgedreven van wat hij aan het vertellen was, richtte Richard zijn blik een tijdje op mij. Ik deed mijn best interesse te veinzen voor de heads-up en hoopte maar dat het er oprecht uitzag. Ik denk het wel, want hij keek weer de andere kant op. Ik kende de gewonnen zaak al waarover hij nu praatte, want Samira en ik hadden ons daar de afgelopen maanden intensief mee beziggehouden. Dat Richard nu in zijn presentatie de indruk wekte dat hij eigenhandig de slag in de rechtszaal had gewonnen, viel me eigenlijk niet eens echt op. Dat deed hij altijd en ik was opgehouden me er druk om te maken. Nu Richards aandacht van mij was weggeleid, dwaalden mijn gedachten langzaam weer af. Vanavond wilde ik verdergaan met het schilderij waar ik nu al twee weken aan werkte en dat ik steeds net niet helemaal

goed kreeg. Misschien moest er meer violet in. Of magenta. Of juist iets heel anders. Turkoois?

Ik keek naar Samira die nog altijd druk bezig was in haar opschrijfboek. Toen richtte ik mijn aandacht weer op Richard en probeerde nu dan toch maar echt naar hem te luisteren.

‘Koffie’, zei ik met een zucht toen we uiteindelijk de vergaderzaal hadden verlaten en de koffiemachine passeerden. Samira knikte dankbaar terwijl ze naar haar trillende telefoon gebaarde. ‘Sorry, ik moet deze even nemen.’

Ik knikte en beloofde dat ik wel wat voor haar zou meenemen. In het kastje zocht ik tevergeefs naar twee schone mokken, want ondanks diverse dwingende briefjes vond niemand het ooit nodig de vaatwasser aan te zetten. Gelukkig vond ik wel een streng kartonnen bekertjes. Ik plukte er twee uit en drukte op de knop.

Terwijl ik toekeek hoe de koffie met een tergend langzaam straaltje in het bekertje sijpelde en het apparaat er een dotje melk achteraan pufte, ging mijn telefoon. *Anoniem*, stond er in het scherm. Ik wilde niet opnemen, maar mijn nieuwsgierigheid won het.

‘Mevrouw De Klerk?’ vroeg een mannenstem die ik niet kende.

Ik zei ja en bereidde me in gedachten al voor op het afpoeieren van een iets te vasthoudende klantcontactmedewerker die, anders dan ikzelf, vond dat ik met onmiddellijke ingang een krantenabonnement of nieuwe inboedelverzekering nodig had. Die laatste gedachte ontlokte me een glimlach. Als je woont op vijfenveertig vierkante meter, is de inboedel tientjeswerk. Althans, bij mij.

‘U spreekt met Jonathan Welten. Ik ben de huisarts van uw tante, Rosy de Klerk.’

Ik opende mijn mond al, maar hield de zin binnen dat ik erg tevreden was met mijn huidige inboedelverzekering, voor zover je over een verzekering in ruste tevreden of ontevreden kon zijn. Dat was toch altijd meer iets dat je pas merkte als de nood aan de man was, en dan was het te laat om over te stappen.

‘O’, zei ik in plaats daarvan toen mijn hersenen hun draai hadden gemaakt. ‘De eh... huisarts?’

‘Ja. Bent u misschien in de gelegenheid om naar mijn praktijk te komen?’

‘Nou, dat wordt eh... Waar is uw praktijk?’

Hij noemde een straatnaam, maar wat ik meer bedoelde: is de praktijk in de buurt van het huis van mijn tante of ligt die stomtoevallig enigszins in de richting van Amsterdam? Want tussen die twee plekken zat een reistijd van een slordige twee uur.

‘Ik ben op mijn werk’, zei ik, terwijl logische gedachten – zoals het gegeven dat de huisartsenpraktijk van mijn tante uiteraard in de buurt van het huis van mijn tante lag en niet op de Zuidas – werden verdrongen door opkomende nervositeit toen ik besepte dat de huisarts mij natuurlijk niet voor de lol belde. ‘In Amsterdam.’

‘Aha, oké.’ De man schraapte zijn keel. ‘Ik ben bang dat ik verdrietig nieuws voor u heb, mevrouw De Klerk.’

Mijn adem stakte en mijn hart begon in duizelingwekkend tempo bloed rond te pompen. Ik voelde mijn wangen warm worden. ‘H-hoezo?’

‘Het spijt me ontzettend u te moeten vertellen dat uw tante vanochtend een hartinfarct heeft gehad. Aan de gevolgen daarvan is ze helaas overleden.’

Er waren dingen die hij ook had kunnen zeggen en die op de grote schaal der dingen waarschijnlijk meer impact hadden, maar waarvan ik op persoonlijk niveau toch sneller zou zijn bijgekomen. Zoals dat de provincie Limburg in z'n geheel aan België was geschonken, of dat het mensen van boven de één meter tachtig niet langer was toegestaan met een intercity te reizen. Vrij onlogische maatregelen die me op dit moment toch plausibeler in de oren klonken dan wat de huisarts net had gezegd, want de simpele waarheid was gewoon dat tante Rosy helemaal niet dood kon zijn.

‘Maar...’ zei ik, zonder een idee hoe ik mijn zin kon afmaken. ‘Maar...’

‘Ik begrijp dat dit een enorme schok voor je is’, zei de huisarts, die van ‘u’ naar ‘je’ was overgestapt. Zijn stem was zacht en begripvol en hij zei dingen als dat ik vast veel vragen zou hebben en dat hij die natuurlijk wilde beantwoorden en dat ik altijd mocht bellen en dat ik de enige contactpersoon was die als ‘in geval van nood’ in het systeem stond, maar dat ik er uiteraard niet alleen voor stond, want het hele dorp kende tante Rosy. Maar los daarvan was het wel zo dat ik contact moest opnemen met de uitvaartondernemer die het lichaam van mijn tante nu onder zijn hoede had. En ik besepte midden in een van zijn begripvolle maar bizarre zinnen dat ik er helemaal niet klaar voor was om minder dan twee jaar na de dood van mijn moeder nu ook mijn tante te begraven.

Ik stamelde, denk ik, dat ik het allemaal even moest verwerken en dat ik natuurlijk naar Zeeland zou komen en dat ik nog zou bellen en daarna hing ik op, maar mijn hand trilde zo dat mijn telefoon op de grond gleed voor ik de verbinding had verbroken. Mijn hart bonsde en het zweet was me aan alle kanten

uitgebroken. Ik had waarschijnlijk van die rode vlekken in mijn nek die er ook waren als me in gezelschap ineens iets werd gevraagd. De koffieautomaat had zijn werk allang afgerond en het laagje melkschuim was zacht sissend bezig te verdwijnen. Ik pakte het bekertje en stond ermee in mijn hand, tot ik het met koffie en al in de prullenbak gooide omdat de aanblik van het vocht me ineens misselijk maakte.

Ik raapte mijn telefoon op, vluchtte met trillende knieën naar het dichtstbijzijnde toilet en sloot me op in een hokje. Daar liet ik me op het dichte deksel zakken en toen nam de golf van schok, ongeloof en pure paniek die zich inmiddels tot orkaankracht had opgestuwd, het definitief over. In mijn hoofd klonk de stem van de huisarts, keer op keer, als een vastgelopen grammofoonplaat: *Het spijt me ontzettend...* Mijn maag kromp ineen en via mijn keel werkten zich klanken naar buiten die niet van mij afkomstig leken te zijn, zo hard en ongecontroleerd en dierlijk waren ze. Mijn lichaam schokte zo dat ik bijna geen lucht kreeg en op de momenten dat ik erin slaagde zuurstof naar binnen te zuigen, ging dat gepaard met een gierend geluid. Op andere momenten zou ik me misschien druk hebben gemaakt om de vraag of er nog meer mensen aanwezig waren in de toiletruimte, maar dat was nu de laatste van mijn zorgen.

Het kon niet. Het kón gewoon niet. Toen ik enigszins tot bedaren was gekomen, pakte ik mijn telefoon en opende mijn bericht. Zie je, daar stond het: *laatst gezien vandaag om 10.53 uur*. Om zeven minuten voor elf vanochtend had tante Rosy gewoon nog geleefd en geappt en gelopen en... ja, wat nog meer? Ik vermoedde dat ze in haar boekwinkeltje was geweest.

Ik staarde naar de cijfers van de digitale klok op mijn tele-

foon. 14.04 uur. Drie uur en elf minuten later. Het sloeg echt nergens op. Ze kon niet dood zijn, aangezien ze drie uur en elf minuten geleden nog had geappt.

Uit alle macht probeerde ik de redenering in mijn hoofd logisch te krijgen, maar het was alsof ik in discussie was met een onwillige kleuter die overal nee op zei. Uiteindelijk staakte ik mijn pogingen. De deur van de toiletruimte ging open en dicht, ik hoorde iemand plaatsnemen in het hokje naast me en probeerde stil te zijn. Uiteindelijk werd er doorgespoeld, werden er handen gewassen, werd er kennelijk wat geschikt aan haar of kleding, want het was even stil, en daarna viel de deur van de toiletruimte weer dicht. Al die tijd zat ik hevig te trillen van het besef dat steeds groter en onvermijdelijker door me heen ging.

Ik belde Mano, die niet opnam maar vrijwel meteen terugbelde. Hij klonk schor, alsof hij uren niet had gepraat. Of net wakker was. ‘Hé’, zei hij. In zijn stem klonk verbazing, want ik belde hem nooit als ik aan het werk was.

‘Hé’, antwoordde ik en dat was dan ook meteen alles wat ik kon uitbrengen. Mijn stem brak weer en ik bracht alleen nog een hoog geluid voort dat ergens de contouren van een woord in zich had, maar het was ons geen van beiden duidelijk welk woord dat moest zijn.

‘Wow’, zei Mano. ‘Wat is er?’

‘Ik... ik...’ Ik deed mijn best mijn ademhaling onder controle te krijgen.

‘Steeff?’ Mano klonk nu in elk geval wakker. ‘Is er iets ergs?’

Hij was opmerkzaam, dat moest ik hem nageven. ‘Ja’, snikte ik. ‘Er is iets ergs.’

‘Ben je ontslagen?’

De vraag stond zo ver af van wat er in me omging dat ik een

moment nodig had om hem tot me te laten doordringen. Toen slikte ik een paar keer achter elkaar, haalde diep adem en zei de woorden die klonken alsof ik ze ter plekke verzoon in verband met een totaal misplaatste grap: 'Tante Rosy is dood.'

'O...' Ik hoorde hem zwaar ademen en na een paar seconden zei hij weer: 'Wow.'

'Ik weet niet wat ik moet doen', bracht ik nog uit en begon weer te huilen, met snot en van die lange uithalen. 'Ik weet gewoon niet wat ik moet doen, Mano.'

De deur van de toiletruimte ging weer open en ik besepte dat ik het hokje maar eens moest verlaten. Er moesten dingen gebeuren. Actie worden ondernomen. Wat zei de huisarts ook alweer? Ik was de 'in geval van nood' van mijn tante en de uitvaartondernemer wilde iets weten. Ik zou naar Richard gaan en zeggen dat ik met spoed naar huis moest en me dan door de spits naar Zeeland haasten en dan...

Geen 'dan'. Voor nu was dit even genoeg. Ik schraapte mijn keel.

'Gaat het?' vroeg Mano.

Ik vond de vraag te moeilijk en gaf geen antwoord. 'Ik kom eraan', zei ik in plaats daarvan. 'Ik ga naar huis en dan pak ik de auto en rijd naar Zeeland.'

Hij was even stil. 'O, oké. Wil je... Wil je dat ik meega?'

'Ja', zei ik, dankbaar dat ik niet alleen hoefde te gaan. De rit voelde als een berg die ik met alleen teenslippers aan moest zien te beklimmen. 'Heel graag.'

Hij gaf geen antwoord en ik voelde door de telefoon aan alles een bezwaar opdoemen. 'Is dat een probleem?' vroeg ik.

'Nee, het is gewoon... Ik ben niet in jouw huis. En ik kan eigenlijk ook even niet...'

Ik had geen kracht om me in zijn schema te verdiepen en hoewel ergens in mijn achterhoofd vaag de vraag opkwam waar hij dan wel was, aangezien hij had gezegd dat hij de hele dag in mijn appartement zou blijven, gaf ik geen antwoord. 'Nee, prima', zei ik snel. 'Het komt natuurlijk nooit echt uit. Ik snap best dat je...' Dat je wat? Ik maakte mijn eigen zin niet af.

'Ik kan later komen?' stelde Mano voor, maar ik werd afgeleid doordat iemand mijn naam riep. Het was Samira.

'Ik moet ophangen', zei ik tegen Mano en zonder zijn antwoord af te wachten verbrak ik de verbinding.

'Steeff? Stefanie? Ben je hier?' Samira's hakken klikten op de tegels toen ze voor de hokjes heen en weer liep. Ik stond op en draaide de deur van het slot. 'Holy shit', zei Samira toen ze me zag. 'Wat is er met jou?' Haar donkere ogen stonden bezorgd en ze begon meteen te redderen. Ze pakte me bij mijn arm en nam me mee naar de wastafels, ook al was dat maar twee stappen. 'Heeft hij iets rots gezegd?'

Ik sloot mijn ogen en schudde mijn hoofd en toen ik mezelf uiteindelijk aankeek in de spiegel, snapte ik waarom Samira geschrokken was. Mijn huid was vlekkelig en bijna net zo rood als mijn ogen. Op mijn wangen zaten zwarte vegen mascara die alleen maar groter werden toen Samira ze met een papieren handdoekje probeerde te verwijderen. 'Mannen', mopperde ze, maar ik schudde mijn hoofd. 'Dat is het niet.'

Het handdoekje bleef in de lucht hangen. 'Wat is er dan?' vroeg ze. 'Jeetje, je trilt helemaal.'

Ik ving opnieuw mijn eigen blik in de spiegel. Mijn staart was een beetje scheefgezakt en boven op mijn hoofd had zich een heuveltje van haar gevormd toen ik blijkbaar had geprobeerd mijn hand erdoor te halen. In mijn eigen bruine ogen

las ik iets dat het midden hield tussen verbijstering en totale ontredde- ring en er gleed alweer een traan over mijn wang naar beneden.

‘Dus het was niet Richard?’ vroeg Samira toen ik geen aan- stalten maakte de oorzaak van mijn huidige staat met haar te delen. ‘Mano?’

‘Nee.’ Ik slikte iets weg in mijn keel dat gewoon bleef zitten. ‘Het gaat om mijn tante.’

Samira’s wenkbrauwen gingen omhoog en ik realiseerde me dat hoewel we al ruim anderhalf jaar collega’s waren, we het eigenlijk nooit over onze familie hadden. Wel over Richard en over Loek, de onderdirecteur, en hun gedeelde secretaresse Noëlle die volgens onze stellige overtuiging heel wat meer diensten verleende dan alleen maar typen.

‘Wat is er met je tante?’

‘Ze is dood.’ Het rolde zo mijn mond uit, maar het leek over iemand anders te gaan.

‘Ach nee.’ Samira keek me aan met ogen vol medelijden. ‘Wat verschrikkelijk.’

‘Ja’, was het enige wat ik erover kon zeggen. Op de kraag van Samira’s witte blouse zat een klein rood vlekje in de kleur van haar lippenstift. ‘Was ze oud?’

Mijn antwoord stokte in mijn keel. Tante Rosy was achten- zeventig, maar anders dan sommige mensen van die leeftijd niet oud. ‘Ze werkte nog’, zei ik. ‘Ze heeft haar eigen boekwin- keltje. Hád haar eigen boekwinkeltje.’ Ik moest eraan wennen, die verleden tijd.

‘Wat ontzettend sneu’, zei Samira, die klaar was met mijn mascara fatsoeneren. ‘En je oom?’

‘Die is er niet. Ze is nooit getrouwd.’ Het idee van tante Rosy

als getrouwde vrouw kwam me ineens heel grappig voor omdat het zo ontzettend niet bij haar paste.

Ik haalde het elastiek uit mijn haar en maakte mijn staart opnieuw. Het boenen van Samira had geholpen en mijn gezicht zag er in elk geval weer toonbaar uit. Ergens in me voelde ik alweer een tweede golf van verdriet en ontredde-ning opkomen, maar die onderdrukte ik met gedachten aan dat ik me moest afmelden bij Richard en dat ik met de metro naar huis moest en dat ik de autosleutels moest pakken en iemand moest vragen om voor Freud, mijn kat, te zorgen en... Hoelang zou ik eigenlijk wegblijven? En waar moest ik slapen? In tante Rosy's huisje? Ik had er in mijn leven tientallen, zo niet honderden, nachten doorgebracht, vijf weken geleden nog. Maar nu zij er niet was...

Ik huiverde alsof ik het koud had, hoewel er juist zweet op mijn rug prikte. Samira wreef over mijn armen. 'Kom', zei ze beschermend. 'We gaan naar Richard. En daarna breng ik je naar huis.'

Ik liet me door haar meevoeren naar Richards kantoor, waarvan de deur bij wijze van uitzondering openstond. Hij was op luide toon aan het telefoneren en wuifde ons weg toen we binnenkwamen, maar Samira stapte resoluut naar voren. Richard keek eerst verwonderd en toen ronduit geïrriteerd over het negeren van zijn gebaren en daarna wimpelde hij zijn gesprekspartner af om snel orde op zaken te stellen. 'Ik was aan het bellen', zei hij vrij nadrukkelijk.

Samira negeerde hem. 'Stefanie moet naar huis. Er is iemand dood.'

Richard fronste, waarbij het dunne, ronde montuur van zijn bril mee omhoog bewoog. 'Iemand.'

‘Mijn tante. Ik ben de enige familie die ze heeft.’ Dat laatste voegde ik automatisch toe, alsof ik mijn baas ervan moest overtuigen dat alleen zoiets als schok of verdriet me heus niet van mijn werk zou houden, maar dat er ook onvermijdelijke praktische zaken bij kwamen kijken.

‘Ah, oké.’ Richard verschoof even. ‘Tja, we zitten met die vergadering van morgen, van...’

‘Die pak ik op’, zei Samira snel. Geen van ons kwam op het idee om tegen Richard te zeggen dat de vergadering van morgen maar even moest wachten omdat de dood nu eenmaal de vervelende neiging had zich zomaar in agenda’s te wurmen. Mijn baas keek geringschattend van Samira naar mij en liet toen zijn hoofd hangen terwijl hij hoorbaar uitademde, zodat we wel begrepen dat hij duidelijk de grootste verliezer van de hele situatie was. Daarna keek hij me weer aan en wuifde wat met zijn hand. ‘Ja, natuurlijk, ga maar, Stefanie. Dit is natuurlijk veel belangrijker.’

Over de vraag of hij zijn woorden meende, maakte ik me niet al te druk toen ik vlug zijn kantoor uit liep. Ik pakte mijn tas en trok onder de nieuwsgierige blikken van collega’s mijn jas aan, want weggaan voor zes uur ’s avonds betekende bij ons dat je praktisch op vakantie ging en ik had niets gezegd. Om mijn nek hing mijn keycord, met het pasje opende ik de lift. Samira kwam aanlopen met mijn laptotas, die ik in de gauwigheid op mijn bureau had laten staan. Ik greep het zwarte handvat en nu ik iets gekalmeerd was, zei ik dat ze niet met me mee naar huis hoefde te gaan. ‘Ik red het wel, echt. Jij kan je tijd wel beter gebruiken nu je ook mijn deel van de vergadering erbij moet nemen.’

Ze drong niet aan, ze kneep alleen even in mijn pols. ‘Bel me

als er iets is', drukte ze me op het hart en toen kwam de lift en stapte ik snel in. De deur gleed dicht en ik drukte op o, hopen dat ik alle twaalf verdiepingen lang alleen zou blijven.

Iedere wand van de lift was een spiegel en er viel niet aan mezelf te ontsnappen. Ik voelde me op een vreemde manier misplaatst in mijn eigen leven, met mijn donkerblauwe broekpak, lichtblauwe blouse en de trenchcoat uit de collectie van mijn moeder, een van de weinige items uit haar kast die ik na haar dood had gehouden. Niet omdat het mijn smaak was, maar omdat ik een jas nodig had die paste bij de kleding die ik werd geacht te dragen op mijn werk en waaruit ik mezelf na een werkdag altijd onmiddellijk bevrijdde. Ik had het idee dat dat gold voor iedereen die verplicht in stugge broekpakken en strak gestreken bloesjes loopt.

Het rood was weggetrokken uit mijn gezicht en mijn huid oogde nu juist bleek en vermoeid, zoals de laatste tijd wel vaker het geval was. 'Buitenlucht', was het medicijn geweest dat tante Rosy me tijdens mijn laatste bezoek streng had voorgeschreven. 'En eten', had ze er na een kritische blik op mijn taille aan toegevoegd, maar ik kwam nu eenmaal niet snel aan. Ze had nog veel meer adviezen gehad, al probeerde zij ze altijd zo te verpakken dat ze in je hoofd opkwamen als eigen inzichten. Als mijn hart niet sneller ging slaan van mijn werk, waarom deed ik het dan? Als ik meer tijd wilde besteden aan het schilderen, waarom deed ik dat dan níét? Als ik bij haar in Zeeland was, nam ik me altijd voor om beter naar mezelf te luisteren, maar die voornemens lieten zich eenmaal terug in Amsterdam zo makkelijk wegduwen als het leven me weer meenam op z'n trein.

De lift bereikte de begane grond zonder dat er iemand instapte. Ik hield mijn pas opnieuw voor een lezer en het poortje

van de beveiliging ging voor me open. Daarna haastte ik me het pand uit, het plein over, naar het station. Op de automatische piloot probeerde ik in te checken bij de metro met mijn kantoorpas en toen het tot drie keer toe niet lukte, moest ik moeite doen om niet ter plekke in huilen uit te barsten.

‘Met je ov-kaart gaat het beter’, zei een man van mijn eigen leeftijd en hij keek me aan met een blik die het midden hield tussen behulpzaamheid en iets waakzaams alsof hij eerst even wilde vaststellen dat hij niet met de stationsgekkie te maken had.

‘O ja’, zei ik en ik mompelde iets over een drukke dag en veel meetings, want dat landde hier op station Amsterdam Zuid vaak wel in gewillige oren. Ook nu. Hij knikte begripvol, zei iets dat klonk als ‘vertel mij wat’ en daarna haastte hij zich naar zijn metro. Ik vond intussen mijn ov-chipkaart in de zak van mijn trenchcoat, stapte daarna bijna in de verkeerde metro en wisselde net voor de deuren zouden sluiten naar de juiste lijn.

De hele weg lang voelde ik me dof en alsof ik achter een plastic scherm was beland dat de geluiden uit het openbaar vervoer en die van een normale dag dempte tot golven die mijn oren wel bereikten maar geen enkele betekenis meer hadden. Bij mijn halte stapte ik uit, liep de laatste honderd meter naar mijn voordeur en liep half struikelend de trap op. Mijn hand trilde en ik miste elke keer het sleutelgat, maar uiteindelijk opende ik dan de deur. Ik weet niet of het kwam doordat de warmte van mijn huis en de vertrouwde geur van verf me nu omhulden, maar ineens golfde die tsunami die ik al die tijd had onderdrukt in alle hevigheid door me heen. Ik bereikte mijn slaapkamer en liet me met jas en al op mijn bed zakken en daar

kon ik alleen nog maar huilen en naar adem snakken en daarna nog verder huilen.

Uiteindelijk werd ik liggend op mijn zij een klein beetje rustiger. Ik draaide op mijn rug en staarde naar het plafond. Freud sprong op het voeteneind en keek naar me met een blik waaruit zoveel sprak als de vraag of ik klaar was met mijn geschok en gedraai en de lange uithalen, want Freud hield van lekker rustig liggen en niet zo van gedoe. Ik had het gevoel dat ik iemand moest bellen, maar ik had geen idee wie. Tante Rosy was mijn allerlaatste familie geweest.

Hoofdstuk 2

DE RIT DUURDE EINDELOOS EN NATUURLIJK BEGON HET OOK nog te regenen. Bij het naderen van Rotterdam stuitte ik op een zee van rode remlichten en kwam ik in een file terecht die aanhield tot voorbij Pernis. Onderweg belde ik de huisarts terug, die me vertelde dat het lichaam van tante Rosy was opgehaald door de enige uitvaartondernemer in het dorp, Hendrik-Jan Ooms. Hij gaf me het nummer, dat ik op mijn knie onhandig op een kauwgompapiertje krabbelde. Daarna belde ik de uitvaartondernemer en ik kreeg naast veel sterkte – dat zei de man aan de telefoon zeker vier keer – ook het adres van het rouwcentrum waar mijn tante nu was.

‘Ik wil haar graag zien’, zei ik, hoewel ik niet zeker wist of ik dat meende. Ik wilde haar wel zien, maar was niet per se goed met dode mensen, voor zover je daar wel of niet goed mee kon zijn. Aan de andere kant: als ik niet met mijn eigen ogen kon vaststellen dat tante Rosy er niet meer was, zou ik het simpelweg niet geloven.

‘Heeft u haar huissleutel nodig?’ vroeg de man en het praktische van die vraag kwam me ineens als ontroerend voor. Alsof hij zich een beetje om mij bekommerde.

‘Ja’, zei ik en ik onderdrukte een snik. ‘Ik denk het wel.’

Hij gaf me een adres – het kauwgompapiertje raakte aardig vol en het kwam niet verkeerd uit dat ik door de file telkens minutenlang op dezelfde plek moest blijven staan – en ik zei

dat ik niet precies wist hoe laat ik er was, maar dat gaf niet. Net nadat ik had opgehangen, belde Mano.

‘Hé’, zei hij, zijn stem zacht. ‘Hoe eh... hoe is het?’

Tja, hoe was het? Het kon beter. Mano liet een half lachje horen toen ik dat antwoord hardop zei, al was het niet grappig bedoeld. ‘Jaa’, zei hij langgerekt. ‘Echt heel shit, dit.’

Ik kon het hem niet kwalijk nemen dat hij niet zo ontdaan was als ik. In het jaar dat we bij elkaar waren, had hij tante Rosy drie keer gezien toen ze in Amsterdam was. De keren dat ik haar in Zeeland had bezocht, was ik alleen gegaan.

‘Waar ben je?’ vroeg ik. Ik hoorde geen achtergrondgeluid.

‘In jouw huis.’ Hij zweeg even. ‘Dat is wel oké, toch?’

Ik humde wat. Mano had zelf ook een huurhuis, maar dat deelde hij met een vriend, dus zaten we meestal bij mij. Samenwonen kon je het niet noemen, maar we hadden onlangs wel een boodschappenpotje gemaakt en dat was op z’n minst een voorportaal. Geen van ons pakte echter door. Zeker ik niet. Het ontbrak me al langer aan de energie voor de *soul-searching* die waarschijnlijk nodig was om te ontdekken waarom het boodschappenpotje me soms aanvloog alsof het een verbintenis in de vorm van een huwelijk of een zwangerschap – of allebei – betrof.

‘Ja’, zei ik als antwoord op zijn vraag. ‘Ja, natuurlijk.’

‘Er komen zo wat maten langs. Beetje gamen.’

In mijn huis. Waar ze de neiging hadden de voorraadkast te plunderen, mijn lievelingschips op te maken en de gebruikte glazen ofwel gewoon te laten staan ofwel, en dat was dan al heel wat, op het aanrecht te zetten alsof die dingen vanzelf de vaatwasser in wandelden. Blijkbaar werd ik geacht de boel op te ruimen, aangezien het huis op mijn naam stond.

Ik slikte en begon niet over mijn huishoudelijke bezwaren omdat ik er de puf niet voor had. De keren dat ik er wel over was begonnen, was er bovendien niet veel veranderd. ‘Oké’, zei ik hoewel ik het niet oké vond. Het hele gamen irriteerde me ineens ook. Dat was zo langzamerhand Mano’s belangrijkste dagbesteding geworden. De carrière in de IT waar hij eerst nog aan had gebouwd, stond al langer op een laag pitje. ‘Een mens leeft niet om te werken’, verklaarde hij als ik weleens begon over het aantal werkuren dat hij in een week níét maakte. Er groeide een hele generatie op met dat idee, als ik Samira mocht geloven. ‘Gen z’, zei ze dan met zo’n gezicht van: je weet wel. Mano zorgde er gewoon voor dat hij genoeg verdiende, maar ook niet meer dan dat. Op dagen dat ik er wat filosofischer in stond, kwam ik weleens tot de conclusie dat mijn irritatie daarover vast op jaloezie was terug te voeren. Ik beschouwde mijn werk ook al langer als een noodzakelijk kwaad, maar dat kwaad nam me wel voor vijftig uur per week in beslag.

‘Hé, even iets’, zei Mano. ‘Een dingetje.’

‘Wat dan?’

‘Is het goed als ik je schilderijen even wegzet? Wel droog, maar gewoon op het balkon.’ Hij maakte een geluid dat van alles kon betekenen. ‘Dan is die verflucht uit de huiskamer.’

‘Ze kunnen niet op het balkon. Als het regent, komen er spetters op.’ Ik wilde zeggen dat het mijn huiskamer was, en mijn schilderijen, maar ik hield me in. Het voelde gek om mijn eigen huisje te moeten verdedigen tegen mijn vriend. ‘Ze kunnen wel in de slaapkamer als ze in de weg staan.’

‘En waar slaap ik dan? Ik krijg hoofdpijn van die verflucht.’

‘Thuis?’

‘Hoe bedoel je?’

‘Je hebt zelf ook een huis.’ Ik had hier nu even geen geduld voor. ‘Als je bij mij slaapt, krijg je mijn schilderijen erbij tot ik er genoeg van heb verkocht om een ruim atelier aan de Amstel te bekostigen.’

‘Heb je wat verkocht dan?’ Er klonk ineens meer energie door in zijn stem. Of misschien was het gretigheid.

‘Nee’, zei ik. ‘En dus staan ze in de huiskamer.’

‘Je zou ze moeten verkopen.’

Ik haalde diep adem, terwijl de auto voor me optrok en ik weer een meter of tien kon opschuiven. De verkoop van wat niet meer dan een hobby – mijn meest geliefde hobby, dat wel – was, was wel het laatste waar ik me nu druk over maakte.

‘Blijf er gewoon van af’, zei ik vermoeid. ‘En anders ga je bij Nick thuis zitten, daar is vast geen verf. Of bij Thibaut. Die hebben toch ook huizen?’

Ik vermoedde dat Mano’s gamevrienden inderdaad niet op straat zwierven als ze niet bij mij thuis rondhingen, maar soms leek het wel alsof ze zelf geen woonplek hadden. Mano was er in elk geval nooit te vinden om te gamen.

‘Ik kijk wel even’, zei hij, wat zijn manier was om te zeggen dat hij het toch wel zou doen. ‘En hé, moet ik iets met de kat of zo?’

‘Ik heb Freud bij de bovenbuurman gebracht.’

‘O. Oké. Succes daar in Brabant.’

‘Zeeland.’

‘Shit, sorry. Dat bedoel ik. Bel me als er iets is.’ Hij zei dat hij van me hield en ik zei hetzelfde terug en toen hing hij op. Voor me stond het verkeer weer muurvast. In de strepen van de ruitenwisser op de voorruit vervaagden de remlichten tot rode vegen.

Het was al na zevenen toen ik eindelijk via de smalle dijk het dorp binnenreed waar niets en tegelijkertijd alles was veranderd. Het huisje van tante Rosy was het eerste aan de dijk. Ik durfde bijna niet te kijken toen ik voorbijreed. Het donker achter de ramen was zo zwaar, zo veelzeggend. Ik volgde Google Maps naar het adres dat ik had gekregen en kwam terecht bij een klein kantoor waar een bord op de gevel me vertelde dat ik met H.J. Ooms Uitvaartzorg te maken had. Eronder stond een slogan die in het donker een beetje moeilijk te lezen was, maar het woord ‘afscheid’ kwam er in elk geval in voor.

Ik zag geen bel en stond te aarzelen voor de deur toen die van binnenuit open werd gedaan. ‘Kom binnen’, zei een wat oudere man, degene die ik aan de telefoon had gesproken. Zijn stem was in tegenstelling tot wat je bij zijn beroep misschien zou verwachten licht en had iets vrolijks in zich. Ik mocht hem meteen. ‘Gecondoleerd’, zei hij toen hij me een hand gaf. ‘Uw tante was een bijzondere vrouw.’

Er was vast geen overledene over wie hij het tegendeel beweerde – ‘Gecondoleerd, maar laten we wel wezen: uw opa was toch een wat nietszeggende oude zeur’ klonk gewoon niet zo gezellig – maar toch geloofde ik dat hij het echt meende.

‘Kende u haar goed?’ vroeg ik en hij knikte. Zijn ogen lichtten wat op. ‘Iedereen in het dorp kende haar. We zijn allemaal erg verdrietig. Het is zo onverwacht.’

Ik wist nog steeds niet precies wat er was gebeurd, behalve dan dat ze een hartaanval had gekregen. Door wie was ze gevonden? Was ze nog gereanimeerd? Had ze nog een kans gehad? Dat wilde ik later nog met de huisarts bespreken.

‘Wilt u koffie?’ vroeg Hendrik-Jan Ooms.

Na de lange rit voelde ik me duf en zijn aanbod was erg

welkom. ‘Een latte’, knikte ik. ‘Lekker.’ Ik volgde de man naar een klein en keurig opgeruimd kantoor. ‘Als u me “je” noemt’, voegde ik nog toe en hij knikte en vroeg me hetzelfde te doen. ‘Hendrik-Jan’, zei hij, hoewel hij zich eerder al had voorgesteld. ‘Iedereen noemt me bij mijn voornaam.’

Hij liep weg om de koffie te halen en ik nam plaats aan een kleine, ronde tafel. Het was een gek idee dat ergens in dit pand ook tante Rosy was, en tegelijkertijd was ze er natuurlijk niet. Op tafel lag een brochure met kisten en eentje met bloemen. Geen vreemde attributen bij een uitvaartondernemer en toch voelde het ineens zo echt, zo definitief.

‘Zo’, zei Hendrik-Jan toen hij het kantoor weer binnenkwam. In zijn hand had hij twee witte kopjes en een dienblaadje met suiker en een melkkannetje. In mijn kopje zat zwarte filterkoffie. Ondanks alles glimlachte ik in mezelf. Tante Rosy zou dit vermakelijk hebben gevonden. Aan lattes deden ze in dit dorp niet, maar ik kon mezelf van de melk bedienen als ik dat wilde.

‘Bedankt.’ Ik reikte naar het melkkannetje en roerde in de koffie. Even was het stil tussen ons en ik voelde een golf opkomen die ik al een tijdje had onderdrukt. Nu ik hier zat, lukte dat echter niet meer. Ik moest er behoorlijk ontredderd uit hebben gezien, want de blik in de ogen van de man werd wat vaderlijk. ‘Gaat het?’ vroeg hij en ik schudde mijn hoofd. Het volgende moment drupten er tranen in mijn koffie.

Hendrik-Jan verblikte niet, want die was natuurlijk wel gewend aan huilende mensen. Hij liet me gewoon begaan en schoof alleen een doos met tissues mijn kant op, waar ik dankbaar gebruik van maakte. ‘Ik begrijp het niet’, snikte ik en ik was blij dat hij niet met clichés aankwam over het al dan niet kunnen begrijpen van de dood.